

ACC. N:R M. 15571: 1-3.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Ernst Ljögren, Tomelilla*
Härad: *Härrestad* Berättare: " " "
Socken: *Baldringe* Berättarens yrke: *smedmästare*
Uppteckningsår: *1962* Född år *1893* i *Baldringe*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jordhus. s. 1-3.

LuF 116.

5/3-62.

JORDEUS.

De första människorna bodde i grottor och bergskrevor eller andra skyddande ställen. Det var som ett skydd mot kylan dels mot de vilda djuren som var deras värsta fiender. Ett sådant hus byggdes på följande sätt, det grävdes inne i en backe, den utgrävda jorden användes till att göra väggar för framsidan. Jorden behandlades till en massa, smetig så den kunde klinas samman. Som tak användes trä sedan svärtoirv och jord. Ett sådant hus skall finnas i Sövdeborg, det kallas "Jordboen", det brann ner för 5 år sedan, men det gamla jordhuset finns kvar ännu, där har många generationer bott. Ett annat bostadshus har byggts sedan, det gamla användes till källare.

På platser där det fanns lera byggdes det fristående-hus. Det tillgick så att man grävde ett stort hål i jorden, sedan budade man grannarna att hjälpa till att köra lera som tippades i hålet, blötades och trampades sedan av hästar till en smetig massa. Stenar grävdes ner till grund. Sedan budades grannar med pigor och drängar att hjälpa till och bära lera. En sakkunnig man stod som bas för arbetet. Sådana väggar kallades "lerbasa-väggar". När väggarna blivit torra restes takstolen, läktades samt försågs

forts.

forts.

^{med} med halmtak. Fönster och dörrar fästes i på i förhand ditlagda träbitar.

Då lera ej tålde regn, kläddes väggarna utvändigt med brädor, linades som det kallades. Träddubbar spetsades, drevs in i lerväggen, på dem spikades läkten vågrätt sedan spikades brädor lodrätt. Man målade sedan med färg som man själv hade kokat. Invändigt kalkade man, om det var uthus eller bostad, loftet hade annan färg. Jag hörde en gång att våra fäder använde kalvblod för detta ändamål. I Vanstad-socken finns hus byggda enligt denna beskrivning. Dessa hus var torra och varma, men mellan brädorna samlades ohyra.

I Sövestad under Krageholm finns många hus, stallar m.m. byggda av en blandning av grus, lera och kalk, senare med cement. De byggdes i formar av brädor som höjdes efter arbetets gång, De putsades med bättre bruk och omkring fönster och dörrar murades tegel. Ovanför murarna lades lejder som bjälkar sen restes spärrar, läktades och därefter lades halmtak. Gavlarna var mest brädor, från yttermurens höjd. Blandningen till dessa hus rördes ihop på marken på lagda flak av brädor, man hissade sedan upp blandningen i spannar på ställningar till formarna. Skälet för att man byggde hus enligt denna metod var väl att materialet var billigt och man gjorde

forts.

*Sövestad m. i
Vanstads socken*

